

ACUL TERAPEUT AL DESENATORULUI

Lumea de astăzi e pestriță și lunecătoare, structurile ei se incheagă și se demontează după legice scapă privirii, vezi animale și plante cum nu s-au mai văzut, obiecte excepționale care sfidează bunul simț și oameni deveniți obiecte, raporturile dintre un om și altul, între oameni și neoameni, între instituții și obiceiuri aberante urmind trasee și scenarii al căror înțeles nu poate fi priceput de mintea înțelegătoare.

Și iată că apare un domn cu șapcă, înarmat cu un bloc de desen, cu o mină destins sprijinită pe-un condei, care răscostește cu privirea mulțimea de forme și rumegușul faptelor, adună pe rețină ce în veci pare de neadunat (capre cu giște, grăunțe de orez cu diamante), trage linie și, prelungind-o, unduind-o, rupind-o la colțuri și fringînd-o, lasă pe hirtie oferta unui sens, harta fidelă a unei realități: pofțim, pe-o pagină, lumea așa cum e, inclusiv schelăriasecretă care o sprijinea și, mai ales, rostul nerost al debandadei care te bulversase. Apocalipsa tradusă mot-à-mot, din căldarea căreia se scurge, nimeni nu știe cum, șiragul de perle al purității, limpede în picurarea lui înviorătoare. Lumea pe care o citiseși cu ochii încrucișați e totuși una și frumoasă, aspectele aberante — un accident, desenul înfățișînd absurdități — un inventar al erorilor de viață scurtă. Vedeți și citiți eronat, a avertizat desenul ieșit din condeiul lui Mihai Stănescu, binevoii a citi și a vedea în pestrițatură noblețea și armonia lumii, nu involburarea și descentrarea ocazionale, aparențele derizoriului.

Adeese, mai pregnant într-un secol ce parcă și-a propus să se ascundă după ziduri și cartoane inchipuind Labirintul sau Babilonul, chipul artistului restaurator este acela al unui moralist. Al unui moralist oricînd gata de-a chema la judecată

epoca și smintelile ei. Al unui metafizician a cărui privire, de-o acuitate luciferică, stăpînește procedeul de-a despărți tărîmurile ferme de înșelăciunea apelor devenite mocirlă. Al unui umorist de tip swiftian sau rabelaisian care, stăpînd ceasornicărește mecanismele satirei și ale ironiei, îngroașă printr-o singură linie și printr-un simplu joc al detaliilor acel apendice inflammat ce i-a produs lumii colici, crampe și zvircoliri. Avem de-a face cu un mare, inspirat și infailibil terapeut.

Vastele, incredibilele maladii ale comunismului, furnizate de o întreagă epocă urmărind să facă lege din febrele prostiei, ignoranței, incompetenței, urii și suspiciunii, cad ca popicele înaintea strănutului imprimat pe-un poster, pe-o pagină de album, pe fișia imaculată a unei inscripții. Risul, mai secerător decît buldozerele, spiritul sintetizator — mai purificator decît suma Dreptului roman. Poate arta, această pasăre-peniță, să spulbere un edificiu pe cit de utopic pe-atît de imbecil, sub greutatea căruia s-au frînt oasele și bucuriile unor întregi popoare, s-au schilodit sufletele și visele unor superbe generații? Iată că poate. Cu ajutorul aceleiași dire de cărbune utilizate de la Bosch încoace de un Goya, un Hogarth sau Daumier.

Risul e cu atît mai spornic și mai colosal cu cit berbecelul demolator de cetate lovește nu turnuri ghintuite, nu porți savant întărite, nu barbacane infricoșătoare, ci improvizății de magazii și dughene cu frontoane de ghips și cu firme imbrodite de steaguri de cirpă, de lozinci încropite după măsura minții infantile, imperial analfabete. Obsesia lui Mihai Stănescu, ideea-forță care leagă și dă sens întregii propuneri de asanare morală este aceea a zidului împrejmuitor: leit-motivul cătușei cu o singură deschidere — spre prăpastie. Mesaj direct, niciodată nego-

ciabil, fiindcă ieșirea din strînsoare, singura posibilă salvare, nu-i decît o porțiță conducînd în hăurile abisului. În plină dictatură, în virtelnița mașinii de tocat viul, eternul, speranțele, strănuturile — numiți-le desene — ale lui Mihai Stănescu s-au succedat ca un serial spre a ne asigura că zîmbetul molipsește și spiritul se tonifică prin acest vaccin. Numai un artist de geniu poate propune un atît de subtil tratament de supraviețuire.

Expozițiile sale (ultima, la Galeriile municipiului), albumele sale (ferfenite de cenzură, retrase înainte de-a intra în farmaciile spiritualității românești, vinate dușmănos de jandarmii Absolutismului bicefal) ne-au ajuns rapid și direct acolo pe unde rătăceam, au pătruns în inimile noastre, netezind drumul către libertatea uitată sau încețoșată cu metod. Poți gîndi că Troia putea fi cucerită, cea măreață și inexpugnabilă, numai cu virful unui condei?

E minunat că Mihai Stănescu a triumfat în mulțime de cetăți civilizate ale lumii. Dar e și mai minunat că neasemuita lui artă, ingeniozitatea spiritului său drept-răzbunătoare au biruit în propria lui cetate încătușată. Ceea ce pentru francezi și japonezi era un spectacol home-ric, pentru noi era o tragedie. Firul care a destrămat cuvertura de plumb, purtat și tras prin scripeții strălucitoarelor capitale ale artei de pretutindeni, și-a avut un capăt în atelierul din inima Bucureștiului și, celălalt, al finalului de conturi, din nou la București, între pereții aceluiași atelier, aici unde plumbul se transformă în fiecare zi, sub suflul fierbinte al trăirii primejduite, în aur curat.

■ MIRCEA HORIA SIMIONESCU

EXPOZIȚIE
MIHAI
STĂNESCU

